

Past and Future Existences ભૂતકાળ અને ભવિષ્યનાં અસ્તિત્વોની અનુભૂતિ

Our origins shape our past, present and future.

I do not know whether reincarnation is a reality or not, but imagining existences provides fine poetic material. In this chapter in the first part I have traced my imagined existences from the beginning of life on the Earth. In the second section I have imagined some future existences of mine.

Poet's Response

Play of poetic imagination: The poet does not believe in rebirth but nor does he exclude its possibility. He finds this play of imagination full of poetic potential. So he imagines his existences from the beginnings of life on the Earth and also his future existences. This way he creates an enjoyable clutch of poems which would delight any connoisseur. Singing of his existences from comet to singer, he finally culminates in the singer's silence. This poetic experience is novel and thrilling.

– Rajendra Shukla

આપણી ઉત્પત્તિ આપણા ભૂત, વર્તમાન અને ભવિષ્યને ઘાટ આપે છે.

હું પુનર્જન્મ જેવું કશું છે કે નહીં એ જાણતો નથી, પણ કલ્પેલા પુનર્જન્મોમાં કાવ્યરચનાની ભરપૂર સામગ્રી છે. પહેલા વિભાગમાં મેં મારાં કાલ્પનિક અસ્તિત્વો પૃથ્વીનાં આરંભના સમયથી ચીતર્યા છે. બીજા વિભાગમાં ભવિષ્યમાં મારાં શાં અસ્તિત્વો હશે એ કલ્પ્યાં છે.

સર્જક પ્રતિભાવ

કલ્પનાની કાવ્ય-ક્રીડા: કવિ પૂર્વજન્મ સ્વીકારતા નથી છતાં પૂર્ણતઃ એની સંભાવનાને નકારતા પણ નથી. આ કલ્પના એમને મન કાવ્યમય તો છે જ. એટલે એ આ સૃષ્ટિના આદિ-કાળથી પોતાના અવતારો કલ્પે છે અને ભવિષ્યના અવતારો પણ કલ્પીને આસ્વાદ્ય કાવ્યક્રીડાનું ગુચ્છ રચે છે જે કોઈ પણ ભાવક માટે આહ્લાદક છે. ધૂમકેતુથી આરંભીને અંતે ગાયક તરીકેના અવતારમાં આકંઠ ગાન કરીને પછી એ એક નીરવતામાં રૂપાંતરિત થાય છે. આ કાવ્યાનુભવ અપૂર્વ છે અને રોમાંચક પણ.

– રાજેન્દ્ર શુક્લ

Pit of Existences

If you sit still
on a precipice
while the day is bemoaning
its approaching blindness
and spraying its fading shine
so that stars geminate
and intimate mortality
tenderly
and a fever stokes your fantasies
you may sight
your prior existences
in a pit.

■

ખાઈમાં અસ્તિત્વો

કોઈ વાર તમે ભેખડ પર
શાંત બેઠા હો જ્યારે દિન
પોતાના આવી રહેલા
અંધાપા વિશે પોતાને કોસતો હોય
પોતાની ઓસરતી કાંતિને
આસપાસ છાંટતો હોય
કે તારા જન્મીને ટમકીને
મૃત્યુનો બધાને નાજુકતાથી
અહેસાસ કરાવે અને જ્વરમાં
તમે દિવાસ્વપ્નો જોતા હો
ત્યારે કદાચ તમે તમારાં પૂર્વ
અસ્તિત્વોને કોઈ ખાઈમાં જોઈ શકશો!

■

Comet

Was I a fragment
of a planet that burst
because its rowdy life
crossed its capacity
to bear it?
For eons I wheeled
through space.
Spores of my past
slumbered inside me.
Every millennium
I passed the planets
rounded the Sun
and warmed
to a cobweb of urges
that iced as I retreated
into the void.
But once
a force pointed me wilfully
to a strange pull.
I plunged headlong
into a waking passion.
In a brief mating with Earth
I knew even as I blazed
that I was but a pod
to green a waste.
For many eons
I have been buried
in Earth's flesh.
She too has slipped
from age to age.
But still I rise
to bask on shoots when
water frisks air thaws
green grows thick with pubic hair
and warmth chases ice away.

Note: Some astronomers have suggested that life on the Earth came from a comet or a meteor.

જીવનધારાની અનુભૂતિ

ધૂમકેતુ

કોઈ ગ્રહનો હું સૌરમંડળમાં
પરિભ્રમણ કરતો કકડો હતો.
ગ્રહના જીવોનાં અધમ કૃત્યો
બેહદ થતાં ગ્રહ નષ્ટ થયો હતો.
લાખો વર્ષ અવકાશમાં
હું નિષ્ક્રિય રજાળતો રહ્યો.
મારા ભૂતકાળના જીવાખો
મારી અંદર થીજેલા પડી રહ્યા હતા.
દર શતકે હું પૃથ્વી પાસેથી પસાર થઈ
સૂર્યનું પરિભ્રમણ કરતો
અને ત્યારે મારી સુષુપ્ત કામનાઓ
થોડીક ઉખિલ થતી.
પણ ફરી અવકાશના
અંધારપટમાં હું ખોવાઈ જતો
એટલે એ કામનાઓ થીજી જતી.
પણ એક વાર વિચિત્ર ખેંચાણના
સાદને આધીન થયો.
જાગૃત થતા આવેગથી હું ધરા તરફ ધસ્યો.
એ પળભરના મિલનમાં સળગી ગયો.
ભસ્મીભૂત થતાં પહેલાં
એટલી તો પ્રતીતિ થઈ
કે હું નિર્જન ભૂમિને
જીવંત કરવાનું સાધન હતું.
હવે અગણિત વર્ષોથી
તૂટેલો-ફૂટેલો પૃથ્વીના દેહમાં
હું પડી રહ્યો છું.
અને પણ પળિયા આવ્યા છે.
છતાં આજે પણ વસંતના પહેલા પ્રભાતે
સૂર્યસ્નાન કરવા બહાર આવું છું
જ્યારે સમીર રમતે ચઢે છે
પાણી પીગળી ઠેરઠેર વહે છે
સગર્ભાના કેશસમી હરિયાળી
ઘટ્ટ થાય છે અને બરફનો ઉખા
બહિષ્કાર કરે છે!

નોંધ: અમુક ખગોળશાસ્ત્રીઓ માને છે કે આદિકાળમાં પૃથ્વી પર જીવન કોઈ જીવાંશને સંવરેલા ધૂમકેતુ દ્વારા પાંગર્યું હતું.

First Name

It was
just a crystal in stone
sun-soaked and sparkling
and the toddler
gazed and gazed.
Its lungs filled throat
strained tongue trembled
to call it name this marvel
possess its being clasp
it in its tiny mouth like a tit.
And a word did come
swaddled in saliva
'bub' perhaps.
An ancestor that fathered
innumerable words
verses and tales
and coruscating lines
uniting people
separating them.
I was that name
seized in that booty
never spoken again
but stuck like loam
to the roots of every
shimmering saying.

■

પહેલું નામ

હતો તો
એ સ્ફટિકનો ટુકડો
ખરબચડો પણ ચમકતો
સૂર્યકિરણોથી લદબદ.
એક ટાબરિયો એને તાકી રહ્યો.
આ અદ્ભુત વસ્તુનું નામ પાડવા
નામ પાડી નાનકડા મુખમાં
ડીંટી જેમ ઝાલી
પોતાનું કરવા.
એનાં ફેફસાં ફૂલી ગયાં
ગળું તંગ થઈ ગયું
જીભ થરકવા લાગી.
અને શબ્દ જન્મ્યો
'બબ' જેવો કંઈક
લાળમાં વીંટાયેલો પૂર્વજ
જેણે જણ્યાં અસંખ્ય
શબ્દો, લીટીઓ, વાતો,
ચમકતાં કાવ્યો,
લેખનો મનુષ્યોને સાંધતા,
ભિન્ન કરતા.
એ શબ્દ હું હતો
પહેલી બાળ-લૂંટમાં ઝડપાયેલો
ફરી કદી ન ઉચ્ચારાયેલો
પણ દરેક કથનનાં મૂળિયાંઓને
માટી જેમ વળગેલો.

■

Elixir

I was a tonic of the gods
to revive them
when their spirits drooped.
The god of art wanted to patronize
art among humans.
So he took a bucketful of me
and poured it atop a hill.

I trickled down through a fissure
to the top of a cave
seeking a proper host to enliven.

Saw from above
a savage in a cave
coaxing and hectoring
his painting of a snorting bull
on a wall to succumb in a coming
hunt and yield its flesh for festivity.
I felt sick at this greed.

Dropped quickly
anointing the painting
avoiding the painter -
to ensure the triumph
of art over artist!
And so art has spread
from cave to cave
from easel to easel
from gallery to gallery
all over the world.
Humankind now
knows better form and colour.
But the venality of artists
has not diminished nor their mortality!

Note: In a cave at Lescaux in France there is a magnificent drawing of a bull on the cave wall. Palaeontologists believe that thousands of years back primitive humans used to request the bull's painting to succumb to their spears in a hunt so they could feast their community.

અમૃત

સ્વર્ગમાં દેવોને જોશીલા કરવા
મારો પીણું તરીકે ઉપયોગ.
કલાના દેવને મન થયું
પૃથ્વીના લોકોને કલા માટે
ઉત્સાહિત કરવા.
મારી ઓલ ભરી એક ટેકરીએ લઈ ગયો
અને ત્યાં મને ઢોળી નાખ્યું.

ઉત્સાહથી ઊભરાતું તિરાડોમાં થઈ
હું ગુફાની છત પર પહોંચ્યું.
નીચે ગણગણાટ સાંભળ્યો.

એક આદિ-માનવ
તેના કબીલામાં ઉજવાણી કરવા
તેણે દોરેલા મહાકાવ્ય પાડાના ચિત્ર પાસે
તેનો ભોગ શિકાર દરમિયાન માંગતો હતો.
મને આ લોભ જોઈ
અભાવ થયો.

હું નીચે તો નીતર્યું -
માનવ પર નહીં
પણ ચિત્ર પર.
કલાકાર તો ભૂખરી માટીમાં
ક્યારનો ભળી ગયો
પણ એની કલા
ગુફાએ ગુફાએ
ચિત્રે ચિત્રે
ગેલરીએ ગેલરીએ
આખા જગતમાં પ્રસરી.
માનવોને રંગ અને આકારની સમજ વધી.
પણ કલાકારોની કૃપણતા ઘટી નથી
અને નથી ઘટી એમની નાશવંતતા!

નોંધ: વિજ્ઞાનીઓ માને છે કે જેનો શિકાર કરવો હોય એવા પશુનું આદિ માનવ ગુફામાં ચિત્ર દોરતો, અને પછી પશુને શિકાર દરમિયાન પોતાનો ભોગ આપવાની આજીજી કરતો જેથી એના કબીલાનું સમારંભ કરીને પેટ ભરાય.

Egyptian Hieroglyph

I was a message
for mortals
from the god of life and death
painted boldly
on a rock
to make life
eternal.

In a generation
nothing survived save
faint trash.

I was overrun
by herds of messages
all imperishable
from fresher gods
on how to make dying
such giggly fun!

Desert

I was a
persistent passion
that conjured in sand
a series of caravans
each flashier than the prior
of slaves and merchandise
that vanished
into drawers of the horizon
only to reappear
again and again
under my prodding
flying other pennants.

મિસરની ચિત્રલિપિ

મૃત્યુ અને જીવનના દેવનો
મર્ત્યો માટેનો હું
શાશ્વત પેગમ હતો.
જીવનને અમર બનાવવા
ગુહ્ય જગાએ
મારું ચિત્રણ થયું હતું.
એક સદી પછી
આછા લસરકા સિવાય
દીવાલ પર મારું
કંઈ ન બચ્યું.
નવા નવા દેવોના
સંખ્યાબંધ
સનાતન પેગમો
મને ભૂંસી મારા પર
ચિત્રાઈ ગયા હતા
મૃત્યુની ઉજવણીના!

મરુ-ભૂમિ

હું એ આવેગ હતો
જેણે રેતમાં
ગુલામોના, માલના
એકબીજાથી ચઢિયાતા
એકબીજાથી વધુ ભપકાદાર
કેટલાય કાફલાઓ પ્રેર્યા
જે ક્ષિતિજનાં ખાનાંઓમાં
સમાઈ ભુલાઈ ગયા
અને ફરીફરી સજીવન થયા
મારી ઘોંચવણીથી
બીજી માલિકીઓ નીચે
ધ્વજો ફરકાવતા..

Blue Sea God

I was a Harappan vessel
plying the veins of
the Arabian Sea.
Off course once in a storm
a sea serpent
got me in its coils
and seized the men
tumbling into the waters.
The serpent towed me
to its lair under a ridge
and I became a playground
for its offspring.
In time sailors came by.
Awed they saw
in a blue lagoon
a hulk entwined
by snakes and corral.
An earthquake
took the ridge.
But I live on
in the minds of the faithful
as the Blue Sea God
resting on a serpent
guarding souls
for the price of a coconut
from the terrors
of the deep!

■

સમુદ્રનારાયણ

હરપ્પાના સમયનું હું વહાણ.
અરબી સમુદ્રના માગો પર
મારી આવનજાવન.
એક વખત દરિયાઈ તોફાનમાં સપડાયું.
ક્યાંય દૂર અજાણ્યા પાણીમાં ખેંચાઈ ગયું.
સર્પાકાર દરિયાઈ દૈત્યે
મને ભરડો ઘાલ્યો.
આતંકિત નાવિકો પાણીમાં ફૂદી પડ્યા.
કેટલાક ડૂબી મૂઆ
કેટલાકને દૈત્ય હડપી ગયો.
એ મને એની ભેખડ નીચેની
બખોલમાં તાણી ગયો.
સાપોલિયાઓનું હું
કીડાસ્થાન થઈ ગયું.
સદીઓ વીતી.
ભેખડ નીચે એક વહાણ લાંગર્યું.
અચંબિત નાવિકોએ જોયું
સર્પો અને પ્રવાલથી વીંટળાયેલું
જીર્ણ વહાણ. વાત વહેતી થઈ.
ભૂકંપથી સ્થળ તો ગયું.
પણ હું હજી ભક્ત્યાળુઓમાં
પ્રચલિત છું
નીલ સમુદ્રનારાયણ તરીકે
સર્પ પર આરૂઢ
જે એક જ શ્રીફળના ભોગે
દરિયાઈ જોખમોમાંથી
નાવિકોને રક્ષે છે!

■

Scarab Beetle

Lived in a crack
at the base of a pyramid
foraging ceaselessly
never looking up
never aware of
the giant beside.

At dawn one day
when I was up and about
chanced to look up.
At the summit I saw
a garland of light
and hordes of my kind
entering it
in a round dance.

Simply had to ascend to see
and so began my climb
on the face of the pyramid.
Heard occasionally moans
of slaves
and the pharaoh squealing
his odd wishes.
But the worst
was a deep chuckle
of an earthquake
that rumbled
up from the aging land
and even the pyramid
shuddered.

Kept climbing wearily
egged on by the vision
of the living ring of light.
Was there at last
at the summit.
But there was no garland there

સ્કરેબ બીટલ

પિરામિડની પાસે એક દરમાં
હું રહેતો હતો. આખો સમય
ખોરાકની શોધખોળમાં ગાળતો
કદી ઉપર ન જોતો.
મારી નજીકના દૈત્યાકારની
મને ભાળ જ નહોતી.

એક પ્રભાતે
સક્રિય થયો ત્યારે
અકસ્માતે ઉપર જોવાનું થયું.
ટોચ પર ઝગમગતો હાર જોયો.
મારા જેવાં અગ્નિજિત બીટલોને
એ હારમાં પેસતાં જોયાં
ગોળ ગોળ નાચી
લીલા કરતાં.

મારાથી કેમ રહેવાય ?
એટલે પિરામિડ પર
ચઢવાનું શરૂ કરી દીધું.
ક્યારેક ગુલામોનો કણસાટ
તો ક્યારેક
ફેરોની ધૂની માંગનો
રણકો સંભળાતો
અને હું ક્ષણિક થોભી જતો...
પણ સૌથી ખતરનાક તો હતું
મારક હાસ્ય
ઘરડા મુલકના
ઊંડાણમાંના ભૂકંપનું
જે પિરામિડને થથરાવી
ગાયબ થઈ જતું.

પણ મેં તો ચઢવાનું
ચાલુ જ રાખ્યું -
મારે તો કંઈ પણ કરીને
એ થનગનતા વર્તુળમાં પહોંચવું હતું.
આખરે ટૂક પર પહોંચી ગયો.
પણ ત્યાં તો પ્રકાશનું કોઈ

and when I looked down
saw innumerable wreaths
like the one I had seen
blinking below
some close to my home.

Had forgotten
how to descend.
I could only climb.
Standing on hind legs
I resumed the motions
of climbing.
A gust blew me off
into a whirlwind
of sand howling
ever circling
longing
above
my lost home.

■
*Note: Scarab beetle was regarded by
ancient Egyptians to symbolize soul,
immortality, resurrection, and dawn.*

વર્તુળ નહોતું!
મને મેં નીચે જોયું તો
મેં જોયેલો એવા અસંખ્ય હાર
છેક નીચે ઝબકી રહ્યા હતા
કેટલાક તો મારા દરની સાવ પાસે!

હું ઊતરવાનું
ભૂલી ગયો હતો
માત્ર ચઢી જ શકતો હતો
એટલે પાછલા પગો પર ઊભા રહી
ચઢવાની ચેષ્ટા ચાલુ રાખી.
એટલામાં હવાનો ઝોકો
રેતની આંધીમાં
મને ઉપાડી ગયો
જે આજ લગણ
ચક્કર ચક્કર ફરી રહી છે.
પણ આવા અસ્થિર
ચકરાવમાં ઊતરવું તો
અશક્ય...
ઘરે કેમ પહોંચવું?

■
*નોંધ: પ્રાચીન મિસરમાં સ્કેરેબ નામનું બીટલ
પૂજાતું. મિસરવાસીઓ માટે એ આત્મા, અમરત્વ,
પુનર્જન્મ, ઉષા વગેરેનું પ્રતીક હતું.*

Future Lives

Should
you wish
to savour your
coming selves
find a sky
that is nice and ripe
beguile it with
sighs and smiles and decoys
top this with
a bull call that
reverberates
from far
to near to
in
fusing
spaces and feelings
wait
a while
for embryos to thicken
then shake the heavens.
Some lives may
tumble from the blue.
Beware though that the
sky does not
crash on you!

■

આવનારાં અસ્તિત્વો

જો તમને
આવનારાં અસ્તિત્વોને
જાણવાં હોય
તો કોઈ સરસ
અને પરિપક્વ નભને
શોધી લો
એને નિસાસા, સ્મિત
અને આંખ મીંચકારી
બહેલાવો.
છેલ્લે એવું
બુલંદ ગર્જન કરો જે
દૂરથી પાસેથી અંદર સુધી
પડઘાયા કરે
જેનાથી અવકાશો
અને ઊર્મિઓમાં
ઐક્ય સધાય.
થોડુંક થોભો જેથી
ગભો વિકસે
પછી આકાશને હચમચાઓ
તો કદાચ નીલાંબરમાંથી
થોડાંક અસ્તિત્વો
નીચે ખરી પડે.
પણ એવી ધમાલ ન કરશો કે
નભ જ તમારા પર
ધડ દઈને પડે!

■

Trader

Just a grocer.
Barely educated.
I'll be afflicted
by a kidney malady.
Will get a transplant
but at ruinous cost
that will postpone nuptials
and a new vehicle.
In that gloom
I'll see a gleam –
trade in human flesh
(but not of the female kind).
With a loan
and pirated know-how
I'll acquire organs
from fresh cadavers
and indigents
and sell them at a profit
to the well-heeled
at a cut to law's guardians.

Later I'll market
plastic organs
imported as substitutes
and retire decorated
Gita on my lips
having laboured fruitfully
and prospered for meeting
people's needs willing my body
and half my fortune
to a clinic bearing my name.
Having settled
a bargain with moksha
I 'll pass away in peace.

વેપારી

મોદીનો ધંધો.
બે-ચાર ચોપડી ભણેલો.
ગુરદાની બીમારી.
ગુરદાનો ટ્રાન્સપ્લાન્ટ.
ખર્ચાથી ખુવાર.
લગ્ન અને વાહનનું લંબાવવું.
નાસીપાસ.
અંધકારમાં સ્ક્રુરણ - શરીરનાં અંગોનો
લાભદાયક વેપાર!
ઉછીના પૈસા
તકનિકની ચોરી
વેપાર શરૂ.
શબ-ગૂહના રખેવાળ સાથે
સમજૂતી.
મૃત ભિખારીઓનાં અંગોનું
પૈસાપાત્ર મરીજોને વેચાણ.
ગરીબોનાં ફાજલ આંખ,
ફેફસાં, ગુરદાની ખરીદી - વેચાણ.
ધૂમ કમાણી.
પ્લાસ્ટિક અંગોની સસ્તી આયાત.
રાષ્ટ્રીય નામના અને ધન.
ષષ્ટિપૂર્તિએ નિવૃત્તિ.
ગીતા-પાઠ શરૂ.
બારમો અધ્યાય કંઠસ્થ.
પ્રવચનોમાં ઠેરઠેર પ્રયોગ.

વસિયતનામામાં
મારા નામની ઇસ્તિલાલને
અડધું ધન.
મારું શરીર પણ
બીજાને અર્થે.
મોક્ષ સાથે
સોદો કર્યા પછી
સુખદ મને સિધાવીશ!

Haemic Book

I will
be a book of poems
composed by a mute sage
unwilling to concede a decibel
to the global din.
The book will be scrawled
in gore and will image
the masks of man
hysterical gestures
his ebbing sap and rising bile
ending with a poem
of sapience for deliverance.

It will pass
from hand to eager hand.
A team will arise
of dedicated converts
to uproot the weeds
of deadly strife.
A creed will blaze
from the embers
of an ancient wisdom
inscribed in the book
and the poet's sacrifice
to reclaim grace for man.
Converts
will turn into a band
to chant mantras
to slip
what life is about
what living is not
into the hearts of people
buzzing and battling
over perfumed dung.

■

શોહિત પુસ્તક

કવિતાનું હું પુસ્તક હોઈશ -
વૈશ્વિક લિલામના ઘોંઘાટનો.
પ્રતિકાર કરવા
મૂક આરણ્યક કવિએ લખેલું.
કાવ્યો પોતાના જ નખથી
પોતાના જ રક્તથી લખાયેલાં.
એમાં વર્ણવ્યા હશે
માનવના કડવા મુખવટાઓ
એના બેફામ હાવભાવ
એની રસિકતાની ઓટ
એના લોભની ભરતી
આ બધામાંથી મોક્ષ.

ઉખ, આતુરનેત્રોમાં
આ ચોપડી
ફરતી રહેશે.
વિનાશનાં મૂળિયાં
નષ્ટ કરવા
સંઘટન થશે.
પુરાણા ઋતથી પ્રેરિત
પંથ ઊભો થશે
રક્ત-કલાનો
સર્જકના લોહીની લેખિનીથી
શિવમને પ્રસારવાનો.
પંથ આ રક્ત-લિખિત ગ્રંથ વડે
સુગંધિત ગોબર પર
માખી જેમ
બાણબણી રહેલા
લોકના કાનમાં
જીવન શું છે
જીવવાનું શું નથી
એનો
પેગામ પહોંચાડશે.

■

Blind

Raised on love of parents and
playmates
not pity
I will harvest identities
by caressing
the rims and breaths and voices
of people.
I will
image their play
on black turf
and enact epics
in the hollows of my eyes.

But I will stumble
and my moans will guide
the moist sights
of well-wishers
to a hospice
to care for the afflicted.
I will learn caring.

There I will find my life-partner –
an ardent singer
feet paralyzed by polio.
We will wander widely.
We will instil hope
into countless abused depressed
with care and song.
Our understanding of
abuse will increase.
We will unite the exploited
to fight wrong
and savour success
on their independence.

અંધ

દયા નહીં પણ
પ્રેમાળ મા-બાપ અને
ગોઠિયાઓ સાથે ઊછરેલી હું
લોકની કોર
અને એમના શ્વાસ
અને અવાજને
પંપાળી
હસ્તીઓને ઓળખીશ.
કાળી ભોમ પર
રૂપકો રચીશ
મારી આંખોની બખોલોમાં
મહાકાવ્યો સર્જશ.

પડીશ આખડીશ કણસીશ.
મારા શુભેચ્છુઓની ભીની આંખો
આપત્તિગ્રસ્તોની સારવાર સ્થળે
મને લઈ જશે. શુશ્રૂષા કરતાં શીખીશ.
ત્યાં જ મને જીવનસાથી મળી જશે –
હોંશીલો ગાયક પણ
લકવાનો ભોગ બનેલો.

બહુ ફરીશું.
ખૂણે-ખાંચરે
ગોંધાયેલા શોષિતોમાં
ગાનપ્રેમ અને શુશ્રૂષાથી
નવજીવન સીંચશું.
શા માટે શોષિતો પીડાય છે
એ સમજીશું.
એમનું સંગઠન કરીશું.
શોષણ સામેની લડત માટે
સજજ કરીશું.
અમારા ટેકાની
જરૂર નહીં રહે ત્યારે
સાર્થકતા અનુભવીશું.